

«Βασίλειο, Διαθήκες και Κανόνας της ΠΔ»:
Μια εισαγωγή της Παλαιάς Διαθήκης

Διάλεξη 4^η: Ο Κανόνας της ΠΔ

Περιεχόμενα

Περίγραμμα – Ένα περίγραμμα του μαθήματος,

Σημειώσεις – Ένα πρότυπο που παρέχει: το περίγραμμα το μαθήματος; σημειώσεις κλειδιά, αποσπάσματα και περιλήψεις του μαθήματος, και χώρο για γράψιμο πρόσθετων σημειώσεων.

Ερωτήσεις επανάληψης - Ερωτήσεις στα βασικά περιεχόμενα του μαθήματος και χώρος για το γράψιμο των απαντήσεων. Κατάλληλο για το γράψιμο εργασιών και τεστ.

Ερωτήσεις εφαρμογής – Ερωτήσεις που συνδέουν το περιεχόμενο του μαθήματος με την χριστιανική ζωή, την θεολογία και την διακονία, κατάλληλο για συζητήσεις σε γκρουπ, γραπτές εργασίες και τεστ .

Πώς να χρησιμοποιήσετε αυτό το μάθημα και τον οδηγό σπουδών

- **Πριν να δείτε το μάθημα**
 - **Προετοιμασία** – Ολοκληρώστε τα αναγνώσματα.
 - **Διαλλείματα** – Εξετάστε που αρχίζει και που τελειώνει το κομμάτι που ακούτε. Οι διαλέξεις έχουν συμπυκνωμένες πληροφορίες, γι' αυτό ίσως να θέλετε να κάνετε κάποια διαλλείματα. Τα διαλλείματα θα πρέπει να σχεδιαστούν σύμφωνα με τους κύριους διαχωρισμούς του περιγράμματος στις ενότητες.
- **Καθώς βλέπεις το μάθημα**
 - **Σημειώσεις** Χρησιμοποιήστε τα τμήματα των σημειώσεων για να ακολουθήσετε το μάθημα και να κρατήσετε συμπληρωματικές σημειώσεις. Πολλές από τις κύριες ιδέες συνοψίζονται ήδη στις σημειώσεις αλλά να κάνεις και τις δικές σου συμπληρωματικές σημειώσεις. Θα πρέπει επίσης να προσθέσετε λεπτομέρειες που θα σας βοηθήσουν να θυμάστε , να περιγράψετε και να υπερασπίξετε τις κύριες ιδέες.
 - **Παύση/επανάληψη τμημάτων του μαθήματος** – Ίσως να βρείτε χρήσιμο να κάνετε παύση ή επανάληψη σε συγκεκριμένα σημεία προκειμένου να γράψετε συμπληρωματικές σημειώσεις, ξαναδείτε δύσκολες έννοιες, ή συζητήστε τα σημεία που σας ενδιαφέρουν.
- **Αφού έχετε δει τα μαθήματα**

- **Ερωτήσεις Επανάληψης** – Απαντήστε στις ερωτήσεις επανάληψης στο χώρο που υπάρχει. Οι ερωτήσεις αναθεώρησης θα είναι καλύτερο, να τις συμπληρώσει ο καθένας μόνος και όχι σαν ομάδα.
- **Ερωτήσεις εφαρμογής** - Οι ερωτήσεις εφαρμογής είναι κατάλληλες για γραπτές εργασίες ή θέματα για συζήτηση. Για τις γραπτές εργασίες συνιστάτε οι απαντήσεις να μην ξεπερνούν την μία σελίδα.

Περίγραμμα / Περιγραφή

Εισαγωγή

I. Ο Κανόνας της ΠΔ ως Καθρέφτης

A. Η Βάση

1. Ο χαρακτήρας των Γραφών
2. Τα Βιβλικά Παραδείγματα

B. Το επίκεντρο

1. Τα Δόγματα
2. Τα Παραδείγματα
3. Οι προσωπικές ανάγκες

II. Ο Κανόνας της ΠΔ ως Παράθυρο

A. Η Βάση

1. Ο χαρακτήρας των Γραφών
2. Τα Βιβλικά Παραδείγματα

B. Το επίκεντρο

1. Συγχρονική Μελέτη
2. Η Διαχρονική Μελέτη

III. Ο Κανόνας της ΠΔ ως Εικόνα

A. Η Βάση

1. Ο χαρακτήρας των Γραφών
2. Τα Βιβλικά Παραδείγματα

B. Το επίκεντρο

1. Ο Συγγραφέας
2. Το Ακροατήριο
3. Το Κείμενο

Εισαγωγή

I. Ο Κανόνας της ΠΔ ως Καθρέφτης

Όταν διαβάζουμε βιβλία, λοιπόν, τα αντιμετωπίζουμε ως καθρέφτες. Σ' αυτά βλέπουμε τους εαυτούς μας, ακριβώς όπως αυτά αντανακλούν τα ενδιαφέροντα και τις ανησυχίες μας

«Η θεματική ανάλυση», δίνει έμφαση σε θέματα ή ζητήματα που είναι σημαντικά για μας .

A. Η Βάση της θεματικής προσέγγισης ως καθρέπτου

1. Ο χαρακτήρας των Γραφών σε σχέση με τη θεματική προσέγγιση

Τα κείμενα της ΠΔ αγγίζουν πολλά διαφορετικά ζητήματα και συνδέονται με πολλά και διάφορα θέματα.

- Τα προεξέχοντα θέματα
- Τα δευτερεύοντα θέματα
- Τα περιφερειακά θέματα

Η θεματική ανάλυση αναγνωρίζει αυτή την ποικιλία θεμάτων και συχνά δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην προβολή δευτερευόντων ή λιγότερο σημαντικών θεμάτων, τα οποία εισάγουν τα κείμενα της ΠΔ.

2. Τα Βιβλικά Παραδείγματα της θεματικής προσέγγισης

Οι βιβλικοί συγγραφείς επίσης προσέγγιζαν σε λιγότερο σημαντικές εκφάνσεις των κειμένων της ΠΔ

B. Το επίκεντρο της θεματικής προσέγγισης

Υπάρχουν πολλές διαφορετικές θεματικές προσεγγίσεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν με την ΠΔ.

1. Τα Δόγματα ως κέντρο ενδιαφέροντος της θεματικής προσέγγισης

Ο πιο συνηθισμένος τρόπος προσέγγισης της ΠΔ, μέσα από την θεματική ανάλυση, σχετίζεται με την υποστήριξη των Χριστιανικών δογμάτων.

Αυτό το είδος θεματικής έμφασης συχνά λαμβάνει τη μορφή παραπομπών, δηλαδή σύντομων αναφορών σε συγκεκριμένα κείμενα της ΠΔ, ώστε να δικαιωθούν οι δογματικές θέσεις.

Η σωστή και τεκμηριωμένη χρήση παραπομπών της ΠΔ είναι χρήσιμη στην θεμελίωση των διαφόρων θεμάτων, ακόμη και όταν τα συγκεκριμένα θέματα δεν αποτελούν το επίκεντρο των κειμένων

2. Τα Παραδείγματα ως κέντρο ενδιαφέροντος της θεματικής προσέγγισης

Συχνά, ψάχνουμε να βρούμε στην ΠΔ χαρακτήρες, τους οποίους πρέπει να μιμηθούμε ή να απορρίψουμε.

Η αναζήτηση αυτών των παραδειγμάτων είναι ένας σωστός τρόπος, ώστε να ανακαλύψουμε την διδασκαλία της ΠΔ.

3. Οι προσωπικές ανάγκες ως κέντρο ενδιαφέροντος της θεματικής προσέγγισης

Είναι δικαιολογημένο για τους πιστούς το να μελετούν Θεματικά την ΠΔ, ώστε να λάβουν καθοδήγηση για ορισμένα άλλα, πιο προσωπικά ζητήματα, όπως απαντήσεις σε ερωτήματα που προκύπτουν από προσωπικές αγωνίες και ανάγκες.

II. Ο Κανόνας της ΠΔ ως Παράθυρο

Ένας από τους τρόπους με τους οποίους οι Χριστιανοί υποτάσσονται στην εξουσία της ΠΔ, είναι πως την χρησιμοποιούν ως παράθυρο στα γεγονότα του παρελθόντος, δηλαδή την ιστορία της σωτηρίας όπως αυτή περιγράφεται στην Βίβλο.

Ένα από τα πιο σημαντικά στοιχεία του κανόνα της ΠΔ είναι το γεγονός πως παρουσιάζει την ιστορία του τρόπου με τον οποίο ο Θεός αντιμετώπιζε τους ανθρώπους.

A. Η Βάση της Ιστορικής προσέγγισης ως Παράθυρο.

1. Ο χαρακτήρας των Γραφών σε σχέση με την ιστορική προσέγγιση Η ΠΔ είναι εμπνευσμένη από τον Θεό, δηλαδή είναι «Θεόπνευστη».

Η ΠΔ είναι ιδιαίτερα εκλεκτική, σχετικά με την ιστορία που καταγράφει. Δηλαδή, παραλείπει περισσότερα, από όσα αναφέρει.

Έχουν υπάρξει αρκετές αντιρρήσεις, σχετικά με την ιστορική αξιοπιστία της ΠΔ.

Οι πιστοί του Χριστού δεν πρέπει να δυσκολεύονται να πιστέψουν στον υπερφυσικό κόσμο που περιγράφει η ΠΔ .

Συχνά η ΠΔ μοιάζει να βρίσκεται σε αντίθεση με τις υπόλοιπες πηγές ιστορικών πληροφοριών:

- Μερικές φορές οι επιστήμονες παρεξηγούν τα δεδομένα που υποτίθεται ότι υποστηρίζουν τους ισχυρισμούς τους.
- Ορισμένες φορές οι προφανείς ασυνέπειες ανάμεσα στην Βιβλική καταγραφή και την ιστορία, προκύπτουν από την δική μας παρερμηνεία της ΠΔ.

- Μερικές φορές και η επιστημονική άποψη και η δική μας ερμηνεία της ΠΔ, είναι λανθασμένες.

Η θεοπνευστία των Γραφών θεμελιώνει την ιστορική αυθεντία της ΠΔ.

2. Τα Βιβλικά Παραδείγματα της ιστορικής προσέγγισης

Σε ολόκληρη την ΠΔ και ΚΔ, δεν βρίσκουμε ούτε ένα παράδειγμα όπου οι Βιβλικοί συγγραφείς αμφισβητούν την ιστορική αλήθεια της ΠΔ.

Ο συγγραφέας των Χρονικών βασίστηκε στην ιστορικότητα της ΠΔ, κατά την συγγραφή των γενεαλογιών.

Το παράδειγμα της καταγραφής, από τον Λουκά, της ομιλίας του Στέφανου, το οποίο διαβάζουμε στις Πράξεις, Κεφάλαιο 7. Χρησιμοποιώντας αρκετά αποσπάσματα από την ΠΔ:

- Καταγραφή ιστορικών προσώπων
- Καταγραφή πραγματικών ιστοριών
- Ως βάση για να καλέσει τους συντοπιίτες του Ιουδαίους να μετανοήσουν και να πιστέψουν στον Χριστό

B. Το επίκεντρο της ιστορικής προσέγγισης ως παράθυρο

Η «Βιβλική Θεολογία» πρόκειται για έναν αρκετά ευρύ όρο, ο οποίος στην εποχή μας αναφέρεται σε αρκετές διαφορετικές προσεγγίσεις ολόκληρης της Αγίας Γραφής.

Μια από τις πιο σημαντικές μορφές Βιβλικής Θεολογίας, στοχεύει σε δύο βασικά πράγματα:

- Την δημιουργία μιας «συγχρονισμένης φωτογραφικής λήψης», δηλαδή το να μελετάμε μία συγκεκριμένη χρονική περίοδο της ΠΔ ξεχωριστά.
- Την δημιουργία ενός «διαχρονικού ίχνους», δηλαδή το να μελετάμε την σύνδεση των γεγονότων, στο πέρασμα του χρόνου.

1. Συγχρονική Μελέτη ως σημείο ενδιαφέροντος της ιστορικής προσέγγισης

Διαχωρισμός της ΠΔ σε χρονικές περιόδους, και στη συνέχεια ερευνά τι έχουν να πουν οι Γραφές σχετικά με αυτές τις περιόδους.

Τα κριτήρια που χρησιμοποιούμε για να διαχωρίσουμε την ΠΔ σε εποχές, επηρεάζουν καθοριστικά τους διαχωρισμούς που δημιουργούμε.

Ο βιβλικός θεολόγος Geerhardus Vos διαχώρισε την ΠΔ, βασιζόμενος στις σημαντικές εναλλαγές μορφής και περιεχομένου της θείκης αποκάλυψης.

Ο Vos ακολούθησε αυτούς τους διαχωρισμούς, επειδή πίστευε πως οι πολύ μεγάλες αλλαγές που έλαβαν χώρα στην μορφή και το περιεχόμενο της θείκης αποκάλυψης, οδηγούσαν την ιστορία από τη μία εποχή στην επόμενη.

Οι Βιβλικοί θεολόγοι παραδοσιακά επικεντρώνονται στα πιο κεντρικά γεγονότα, κάθε περιόδου της ΠΔ.

2. Η Διαχρονική Μελέτη ως σημείο ενδιαφέροντος της ιστορικής μελέτης

Η Διαχρονική Μελέτη επικεντρώνεται στους τρόπους με τους οποίους τα Βιβλικά γεγονότα συνδέονται μεταξύ τους στο πέρασμα του χρόνου, από τη μια περίοδο στην άλλη.

Οι συγκρίσεις των γεγονότων κάθε εποχής, μας δίνουν τη δυνατότητα να μάθουμε περισσότερα για την εξέλιξη της βασιλείας του Θεού.

- Ένα παράδειγμα Διαχρονικής Μελέτης είναι η υπόσχεση του Θεού να δώσει τη γη Χαναάν στον Αβραάμ:
- Ο Θεός πρώτα καθιέρωσε ολόκληρη την ανθρωπότητα ως αντιβασιλείς και στη συνέχεια τους έδωσε εντολή να κυριαρχήσουν σε όλη τη γη.
- Ο Θεός αποφάσισε να καταστρέψει τον κόσμο μέσω του κατακλυσμού κατά την εποχή του Νώε, και πάλι επέμενε στο σχέδιό Του να φέρει την βασιλεία Του στη γη, μέσω πιστών ανθρώπων.
- Κατά την Αρχέγονη Εποχή, ο Θεός κάλεσε την εικόνα Του να φτιάξει το βασίλειό Του στη γη, αποκτώντας την κυριαρχία σε ένα κόσμο γεμάτο αμαρτία και ματαιότητα. Αυτή η κυριαρχία απέκτησε μια πληρέστερη έκφραση, όταν ο Θεός κάλεσε τον Αβραάμ και τους απογόνους του να καταλάβουν την γη Χαναάν, τη γη της Υπόσχεσης.
- Την περίοδο της Εξόδου και της Κατάκτησης, δηλαδή την εποχή του Μωυσή και του υπηρετή του, Ιησού του Ναυή, ο Θεός εγκατέστησε τον Ισραήλ στη γη της υπόσχεσης, ως την εθνική του γη.
- Η ασφάλεια της γης, την οποία έφερε η δυναστεία του Δαβίδ, ήταν ένα περαιτέρω βήμα προς την ισχυροποίηση και επέκταση της αρχικής κατάκτηση της γης.
- Αυτή η μεγάλη ελπίδα για τη δυναστεία του Δαβίδ κατάρρευσε, κατά τη διάρκεια της εξορίας και της αποτυχημένης ανασύλωσης.
- Ο Θεός ενήργησε, μέσω του Χριστού, για να αντιστρέψει τις αποτυχίες της Εξορίας και την ανεπιτυχή παλινόρθωση, καθώς και να φέρει την εκπλήρωση της κυριαρχίας της λυτρωμένης ανθρωπότητας σε όλη τη γη.

III. Ο Κανόνας της ΠΔ ως πίνακας ζωγραφικής

Στην συγκεκριμένη προσέγγιση, αντιμετωπίζουμε τον κανόνα της ΠΔ ως μία συλλογή λογοτεχνικών έργων, δηλαδή βιβλία που γράφτηκαν με ιδιαίτερη τέχνη.

- Εκτιμάμε την λογοτεχνική καλλιτεχνία της ΠΔ
- Αναζητούμε να κατανοήσουμε πώς οι συγγραφείς της ΠΔ μετέφεραν τις απόψεις τους στους αρχικούς παραλήπτες τους.

Οι συγγραφείς οικοδομούν προσεκτικά τα συγγράμματα τους, ώστε να εκφράζουν τις διδασκαλίες τις, σε μια προσπάθεια να επηρεάσουν τις απόψεις και τις ζωές των αναγνωστών τους.

A. Η Βάση της λογοτεχνικής προσέγγισης ως πίνακας ζωγραφικής

1. Ο χαρακτήρας των Γραφών σε σχέση με την λογοτεχνική προσέγγιση

Η ΠΔ φτάνει σε μας υπό την μορφή λογοτεχνικών έργων ή ενοτήτων:

- Ιδιαίτερα λογοτεχνικά χαρακτηριστικά
- Μια μεγάλη ποικιλία λογοτεχνικών ειδών

α) Τα Λογοτεχνικά Έργα του κανόνα

Η ΠΔ περιλαμβάνει 39 βιβλία.

Τα ονόματα των βιβλίων της ΠΔ που υπάρχουν στην Βίβλο μας, δεν είναι τα αυθεντικά του κανόνα.

Η σειρά με την οποία τα βιβλία εμφανίζονται στην ΠΔ διαφέρει, στο πέρασμα των αιώνων.

Μέσω της Λογοτεχνικής Ανάλυσης προσπαθούμε να οργανώσουμε τις θεολογικές μας προσεγγίσεις, με τρόπους που μοιάζουν στις λογοτεχνικές ενότητες του Κανόνα.

β) Τα Λογοτεχνικά χαρακτηριστικά των βιβλίων του κανόνα

Η Λογοτεχνική Ανάλυση δικαιώνεται και από το γεγονός ότι τα βιβλία της ΠΔ φανερώνουν περίπλοκες λογοτεχνικές ιδιότητες.

Η λογοτεχνική περιπλοκότητα των βιβλίων της ΠΔ απαιτεί να δώσουμε ιδιαίτερη προσοχή στις λογοτεχνικές ιδιότητές τους .

Οι αρχαιολόγοι έχουν ανακαλύψει μια ευρεία ποικιλία γραπτών, που προέρχεται από τον κόσμο της ΠΔ.

Τα βιβλία της ΠΔ είναι ορισμένα από τα πιο περίτεχνα λογοτεχνικά έργα της αρχαίας εποχής.

Αυτά τα λογοτεχνικά χαρακτηριστικά των βιβλίων της ΠΔ στηρίζουν την επικοινωνιακή τους δύναμη.

γ) Η Λογοτεχνική ποικιλία του κανόνα

Πρέπει να επιδιώκουμε την λογοτεχνική ανάλυση της ΠΔ και εξαιτίας της ποικιλίας λογοτεχνικών ειδών που περιλαμβάνει.

Κάθε είδος έχει τις δικές του ιδιορρυθμίες, τους δικούς του τρόπους μετάδοσης της επιρροής του.

2. Τα Βιβλικά Παραδείγματα λογοτεχνικών προσεγγίσεων

Η Λογοτεχνική Ανάλυση βασίζεται στο γεγονός ότι οι Βιβλικοί χαρακτήρες και συγγραφείς αναζητούσαν στη ζωή τους την καθοδήγηση του κανόνα της ΠΔ και με αυτό τον τρόπο.

Στο κατά Μάρκο 10:4, ο Ιησούς έδωσε έμφαση στην λογοτεχνική ανάλυση καθώς ανέλυε το ζήτημα του διαζυγίου, όπως αυτό φανερώνεται στο Δευτερονόμιο 24:1.

Παράδειγμα λογοτεχνικής ανάλυσης εμφανίζεται στην προς Γαλάτες 4:22-24.

B. Το επίκεντρο της λογοτεχνικής προσέγγισης πίνακας ζωγραφικής

1. Ο Συγγραφέας ως σημείο ενδιαφέροντος της λογοτεχνικής προσέγγισης

Αρκετοί κίνδυνοι προκύπτουν από την ιδιαίτερη έμφαση στους ανθρώπινους συγγραφείς της ΠΔ, όταν αρχίζουμε τις εικασίες.

Αποκτάμε σπουδαία οφέλη όταν επικεντρωνόμαστε στον συγγραφέα, εάν είμαστε προσεκτικοί και υπεύθυνοι. Μπορούμε να μάθουμε αρκετά που θα μας βοηθήσουν να κατανοήσουμε τα γραπτά τους. Αυτό, βέβαια, εξαρτάται από τα πόσα γνωρίζουμε για:

- την ταυτότητά τους
- τις συνθήκες της ζωής τους
- τα βασικά θεολογικά κίνητρά τους

2. Το Ακροατήριο ως σημείο ενδιαφέροντος της λογοτεχνικής προσέγγισης

Η Αξιόπιστη λογοτεχνική ανάλυση των βιβλίων της ΠΔ, επίσης επικεντρώνεται στους αρχικούς παραλήπτες των βιβλίων αυτών.

Όπως ορισμένες μορφές λογοτεχνικής ανάλυσης κάνουν υπερβολικά πολλές εικασίες αναφορικά με τους συγγραφείς των Γραφών, έτσι και άλλοι βασίζονται υπερβολικά στην λεπτομερή γνώση των παραληπτών, τότε πάλι διατρέχουμε τον κίνδυνο να υποπέσουμε σε αυθαιρεσίες.

Πάντως, λαμβάνουμε μεγάλα οφέλη από την μελέτη των παραληπτών των Αγίων Γραφών, διότι συνήθως μαθαίνουμε πολλές χρήσιμες πληροφορίες για:

- το αν κατανοούσαν, ή ακόμη και αν διάβαζαν αρχαία Εβραϊκά
- το γενικότερο τόπο διαμονής τους
- τα σημαντικότερα γεγονότα, τα οποία βίωσαν

- το ότι κάποιοι στάθηκαν πιστοί και άλλοι απίστησαν

3. Το Κείμενο ως σημείο ενδιαφέροντος της λογοτεχνικής προσέγγισης
Η λέξη “κείμενο”, αναφέρεται σε κάθε κομμάτι της ΠΔ που μπορεί να μελετάμε τη δεδομένη στιγμή, ανεξαρτήτως του μεγέθους του.

Καθώς σκεφτόμαστε τους συγγραφείς, τους παραλήπτες και τα λογοτεχνικά χαρακτηριστικά των κειμένων της ΠΔ, μπορούμε να διακρίνουμε τους κύριους σκοπούς για τους οποίους γράφτηκαν τα διάφορα κείμενα του κανόνα της ΠΔ.

Περίληψη

Ερωτήσεις Ανασκόπησης

1. Πώς η χρήση του «κανόνα ως καθρέπτης» αιτιολογείτε από τους χαρακτήρες των κειμένων και τα βιβλικά παραδείγματα;
2. Περιγράψτε τα τρία σημεία ενδιαφέροντος της θεματικής ανάλυσης.
3. Πως ο χαρακτήρας των κειμένων και τα βιβλικά παραδείγματα παρέχουν την βάση για να χρησιμοποιήσουμε των «κανόνα ως παράθυρο»;
4. Πως «συγχρονισμένη φωτογραφική λήψη» και τα «διαχρονικά ίχνη» λειτουργούν; Γιατί είναι χρήσιμα;
5. Πως ο χαρακτήρας των κειμένων και τα βιβλικά παραδείγματα παρέχουν την βάση για να χρησιμοποιήσουμε των «κανόνα ως εικόνα»;
6. Περιγράψτε την αξία της τριπλής εστίασης στον συγγραφέα, τους παραλήπτες και το κείμενο στην λογοτεχνική ανάλυση.

Ερωτήσεις Εφαρμογής

1. Περιγράψτε μια κατάσταση στην οποία μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την θεματική ανάλυση για να αποκτήσετε καθοδήγηση και διορατικότητα για προσωπικά σας ζητήματα.
2. Δυσκολευτήκατε ποτέ να πιστέψετε τα ιστορικά γεγονότα της Βίβλου; Γιατί οι Χριστιανοί πρέπει να πιστεύουν τα υπερφυσικά γεγονότα της Παλαιάς Διαθήκης;
3. Πως η κατανόηση των διαχρονικών ιχνών των βιβλικών θεμάτων εμπλουτίζει την καλύτερη κατανόηση των κειμένων;
4. Δώστε ένα παράδειγμα για το πώς το να γνωρίζουμε τις προθέσεις του συγγραφέα μπορεί να μας βοηθήσει να καταλάβουμε τα κείμενα καλύτερα.

5. Στην λογοτεχνική ανάλυση, πως μπορούμε να αποφύγουμε τις παρερμηνείες όσον αφορά τον συγγραφέα, το ακροατήριο και το κείμενο;
6. Με ποιους τρόπους η Βίβλος είναι σαν ένα οποιοδήποτε άλλο βιβλίο; Με ποιους τρόπους είναι διαφορετική; Πως αυτές οι ομοιότητες και οι διαφορές επηρεάζουν τον τρόπο που την διαβάζουμε;
7. Ποια είναι η πιο σημαντική γνώση που αποκόμισες από αυτό το μάθημα; Γιατί;